

قانون جامع حمایت از معلولان

تبصره ۱: وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادهای انقلابی موظف هستند جهت دسترسی و بهره‌مندی معلولان، ساختمان‌ها و اماکن عمومی، ورزشی و تفریحی، معابر و وسایل خدماتی موجود را در چارچوب بودجه‌های مصوب سالانه خود مناسب‌سازی نمایند.

تبصره ۲: شهرداری‌ها موظف‌اند از صدور پروانه احداث و یا پایان کار برای آن تعداد یا ساختمان‌ها و اماکن عمومی و معابری که استانداردهای تخصصی مربوط به معلولان را رعایت نکرده باشند خودداری نمایند.

تبصره ۳: سازمان بهزیستی کشور مجاز است بر امر مناسب‌سازی ساختمان‌ها و اماکن دولتی و عمومی دستگاهی مذکور در ماده‌ی فوق نظارت و گزارشات اقدامات آنها را در خواست نماید.

ماده ۳: سازمان بهزیستی کشور موظف است در چارچوب اعتبارات مصوب در قوانین بودجه‌ی سالانه اقدامات ذیل را به عمل آورد:

الف- تامین خدمات توان بخشی، حمایتی، آموزشی و حرفه‌آموزی مورد نیاز معلولان با مشارکت خانواده‌های معلولان و همکاری بخش غیره دولتی (خصوصی، تعاونی، خیریه) و پرداخت یارانه (کمک هزینه) به مراکز غیره دولتی و خانواده‌ها.

ب- گسترش مراکز خاص نگهداری، آموزشی و توانبخشی معلولان واجد شرایط با همکاری بخش غیره دولتی و پرداخت تسهیلات اعتباری و یارانه ای با آنها.
ج- تأمین و تحویل وسایل کمک توانبخشی مورد نیاز افراد معلول.

د- گسترش کارگاه‌های آموزشی، حمایتی و تولیدی

ماده ۱: دولت موظف است زمینه‌های لازم را برای تأمین حقوقی معلولان، فراهم و حمایت‌های لازم را از آنها به عمل آورد.

ماده ۲: کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی و انقلابی موظف‌اند در طراحی، تولید و احداث ساختمان‌ها، اماکن عمومی و معابر و وسائل خدماتی به نحوی عمل نمایند که امکان دسترسی و بهره‌مندی از آنها برای معلولان همچون افرادی عادی فراهم گردد.

همانند متصدی دفتری و ماشین نویسی دستگاهها، شرکتها و نهادهای عمومی به معلولین جسمی، حرکتی.

تبصره ۱: کلیه وزارت خانهها، سازمانها، موسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی و انقلابی مجازاند تا سقف مجوزهای استخدامی سالانه خود، افراد نابینا و ناشنوا و معلولین ضایعات نخایی واجد شرایط را راسا به صورت موردی و بدون برگزاری آزمون استخدامی به کار گیرند.

تبصره ۲: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است ۳ درصد از مجوزهای استخدامی سالانه وزارت خانهها، سازمانها، موسسات دولتی، شرکتها و نهادهای عمومی و انقلابی را کسر و در اختیار سازمان بهزیستی کشور قرار دهد تا نسبت به برگزاری آزمون استخدامی اختصاصی برای معلولین واجد شرایط با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اقدام و معلولین واجد شرایط پذیرفته شده را حسب مورد به دستگاه مربوط معرفی نماید.

تبصره ۳: سازمان بهزیستی کشور مجاز است در قالب اعتبارات مصوب خود، صندوق فرصت‌های شغلی معلولان و مددجویان بهزیستی را ایجاد و اساسنامه‌ی آن را به تصویب برساند.

تبصره ۴: سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور موظف است آموزش‌های لازم فنی حرفه‌ای را متناسب بازار کار برای معلولان به صورت رایگان و تلفیقی تأمین نماید.

ماده ۸: معلولان نیازمند واجد شرایط در سنین مختلف می‌توانند با معرفی سازمان بهزیستی از آموزش رایگان در واحدهای آموزشی تابعه‌ی وزارت خانه آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فن آوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دیگر دستگاه‌های دولتی و نیز دانشگاه آزاد اسلامی، بهره‌مند گردند.

ماده ۹: وزارت مسکن و شهرسازی، بانک مسکن و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی موظف‌اند حداقل ۱۰ درصد از واحدهای مسکونی احداثی استیجاری و ارزان قیمت خود را به معلولان نیازمند فاقد مسکن اختصاص داده و با معرفی سازمان بهزیستی کشور در اختیار آنان قرار دهند.

تبصره ۱: سیستم بانکی کشور مکلف است تسهیلات اعتباری یارانه دار مورد نیاز احداث و خرید مسکن معلولان را تأمین و به معلولان یا تعاونی‌های آنان و یا موسسات خیریه‌ای که برای معلولان، احداث نمایند پرداخت کند.

تبصره ۲: سازمان ملی زمین و مسکن موظف است زمین مورد نیاز احداث واحدهای مسکونی افراد معلول فاقد مسکن را به نرخ کارشناسی تهیه و در اختیار افراد مذکور و یا تعاونی‌ها و موسسات خیریه‌ای که برای آنان مسکن احداث می‌نماید قرار دهد.

معلولان. ارائه‌ی خدمات توان بخشی حرفه‌ها به معلولان جهت توان‌مندی‌سازی آنان.

تبصره: کارگاه‌های آموزشی، حمایتی و تولیدی معلولان موضوع ماده فوق از شمول قانون کار مصوب ۱۳۶۹/۸/۲۹ مستثنی خواهد بود.

ماده ۴: معلولان می‌توانند در استفاده از امکانات ورزشی، تفریحی، فرهنگی و وسایل حمل و نقل دولتی (مترو، هواپیما، قطار) از تسهیلات نیم بها بهره‌مند گردند.

ماده ۵: افراد تحت سرپرستی معلولان با معرفی سازمان بهزیستی تحت پوشش بیمه خدماتی درمانی و معلولان تحت پوشش بیمه خدمات درمانی و بیمه مکمل درمانی قرار می‌گیرند.

ماده ۶: یکی از فرزندان اولیایی که خود ناتوان و معلول بوده (هر دو یا یکی از آنها معلول باشد) و یا حداقل دو نفر از فرزندان آنها ناتوان و معلول باشد از انجام خدمت وظیفه‌ی عمومی معاف می‌گردد.

ماده ۷: دولت موظف است جهت ایجاد فرصت‌های شغلی برای افراد معلول تسهیلات ذیل را فراهم آورد.

الف- اختصاص حداقل ۳ درصد از مجوزهای استخدامی (رسمی، پیمان کاری کارگری) دستگاه‌های دولتی و عمومی اعم از وزارت خانهها، سازمانها، موسسات، شرکتها و نهادهای عمومی کشور و انقلابی و دیگر دستگاه‌هایی که از بودجه‌ی عمومی کشور استفاده می‌نمایند به افراد معلول واجد شرایط

ب- تأمین حق بیمه‌ی سهم کارفرما توسط سازمان بهزیستی و پرداخت آن به کارفرمایانی که افراد معلول را به کار می‌گیرد.

ج- پرداخت تسهیلات اعتباری به واحدهای تولیدی، خدماتی، عمرانی صنفی و کارگاه‌های تولیدی حمایتی در مقابل اشتغال افراد معلول به میزانی که در قوانین بودجه‌ی سالانه مشخص می‌گردد.

د- پرداخت تسهیلات اعتباری خود اشتغالی به افراد معلول به میزانی که در قوانین بودجه‌ی سالانه مشخص می‌گردد.

ه- پرداخت تسهیلات اعتباری جهت احداث واحدهای تولیدی و خدماتی اشتغال‌زا به شرکتها و موسساتی که بیش از ۶۰ درصد سهام و سرمایه‌ی آنها متعلق به افراد معلول است.

و- اختصاص حداقل ۶۰ درصد از پست‌های سازمانی-تلفنچی (اپراتور تلفن) دستگاهها، شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی به افراد نابینا و کم بینا و معلولان جسمی، حرکتی.

ز- اختصاص حداقل ۶۰ درصد از پست‌های سازمانی

تبصره ۳: معلولان از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، آماده سازی زمین و عوارض نوسازی معاف می‌گردند.

تبصره ۴: سازمان بهزیستی کشور موظف است در قالب اعتبارات مصوب خود در قوانین بودجه‌ی سالانه و کمک‌های یارانه‌ای اشخاص حقیقی و حقوقی نسبت به احداث واحدهای مسکونی برای معلولان و مددجویان

ماده ۹: وزارت مسکن و شهرسازی، بانک مسکن و بنیاد مسکن اسلامی موظف‌اند حداقل ۱۰ درصد از واحدهای مسکونی احداثی استیجاری و ارزان قیمت خود را به معلولان نیازمند فاقد مسکن اختصاص داده و با معرفی سازمان بهزیستی کشور در اختیار آنان قرار دهند.

تبصره ۱: سیستم بانکی کشور مکلف است تحصیلات اعتباری یارانه دار مورد نیاز احداث و خرید مسکن معلولان را تأمین و به معلولان یا تعاونی‌های آنان و یا موسسات خیریه‌ای که برای معلولان، احداث نمایند پرداخت کند.

تبصره ۲: سازمان ملی زمین و مسکن موظف است زمین مورد نیاز احداث واحدهای مسکونی افراد معلول فاقد مسکن را به نرخ کارشناسی تهیه و در اختیار افراد مذکور و یا تعاونی‌ها و موسسات خیریه‌ای که برای آنان مسکن احداث می‌نمایند قرار دهد.

تبصره ۳: معلولان از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، آماده سازی زمین و عوارض نوسازی معاف می‌گردند.

تبصره ۴: سازمان بهزیستی کشور موظف است در قالب اعتبارات مصوب خود در قوانین بودجه سالانه و کمک‌های یارانه‌ای اشخاص حقیقی و حقوقی نسبت به احداث واحدهای مسکونی برای معلولان و مددجویان از محل صرفه جویی در هزینه‌های دستگاه‌ها، شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی که میزان سالانه‌ی آن برای هر یک از دستگاه‌ها و شرکت‌ها نهادها و هیات وزیران مشخص می‌نماید.

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۲۱

راهکارهای اجرایی حوزه‌ای بخشی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹
- بخش بهداشت و درمان

گسترش توانبخشی مبتنی بر جامعه از طریق اقدامات زیر انجام خواهد شد:

الف- بازنگری و اصلاح روشهای اجرایی برای تغییر آن از شکل سنتی موجود (توانبخشی معلولین به طور عمده در مراکز توانبخشی) به سمت روشهای توانبخشی مبتنی بر جامعه (با اتکاء به مشارکت افراد معلول، خانواده آنها و سایر افراد جامعه

و با استفاده از کلیه منابع و امکانات موجود در جامعه).
ب- آگاه سازی افراد معلول و خانواده‌های آنان و جامعه از روش‌های توانبخشی مبتنی بر جامعه.

ج- تأمین و پرداخت کمک هزینه‌های آموزشی و نگهداری معلولین در خانواده‌ها برای حمایت از آموزش و نگهداری معلولین توسط خانواده.

د- استفاده از روش‌های ارابه‌ی خدمات توانبخشی مبتنی بر جامعه از طریق گروه‌های سیار برای افزایش دسترسی معلولین در مناطق دور از مراکز توانبخشی.

- کنترل و پیشگیری از بروز و تشدید معلولیت‌ها و آسیب‌های اجتماعی و روانی، توجه به عوامل آسیب‌زا به جای آسیب دیدگان، از طریق اقدامات زیر انجام خواهد شد:
الف- اجرای برنامه‌های آگاه‌سازی در جامعه برای پذیرش اجتماعی معلولین، بیماران روانی و افراد نابهنجار پس از بهبودی.

ب- گسترش مراکز درمان سرپایی و مشاوره‌ای و تأمین امکانات مورد نیاز در این مراکز برای توانبخشی معلولین و بیماران روانی مزمن.

ج- تأمین امکانات و تدوین روش‌های اجرایی برای توسعه فعالیت‌های مددکاری، مشاوره‌ای و انجام اقدامات توانبخشی اجتماعی به منظور تأمین حداقل نیازهای اساسی گروه‌های نیازمند و کمک به سازگاری آنان با محیط زندگی.

لایحه‌ی برنامه‌ی چهارم توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب مجلس شورای اسلامی در ابتدای سال ۱۳۸۴

بخش اول: رشد اقتصاد ملی دانائی محور

فصل اول- بستر سازی برای رشد سریع اقتصادی

ماده ۳۰: دولت موظف است به منظور هویت بخشی به سیمای شهر و روستا، استحکام بخشی ساخت و سازها، دستیابی به توسعه‌ی پایدار و بهبود محیط زندگی در شهرها و روستاها، اقدام‌های ذیل را در بخش‌های عمران شهری و روستایی به عمل آورد.

الف) هویت بخشی از سیما و کالبد شهرها، حفظ و گسترش فرهنگ معماری و شهرسازی و ساماندهی ارائه خدمات شهری از طریق:

۱- تهیه و تدوین قانون جامع شهرسازی و معماری کشور تا پایان سال اول برنامه‌ی چهارم.

۲- مناسب سازی فضاهای شهری و روستایی برای جانبازان و معلولین جسمی و حرکتی و اعمال این ضوابط در اماکن و ساختمان‌های عمومی و دولتی تا پایان برنامه‌ی چهارم.